

Herman Ottó: PÓSA LAJOSÉRT

Olvastam, hogy a magyarság legfényesebb nevű s a tudományban is a nemzet egyik fényes oszlopa, a svéd tudományos akadémia kérdésére: van-e a magyarságnak oly írója, kit *Nobel-díjra* jelölni lehetne, röviden azt felelte, hogy *nincs!*

Nyíltan állítom és be is bizonyítom, hogy *van!*

Nobel irodalmi díja nemcsak a fényes, csillogó eredménynek van szánva, hanem szánva van – és szánva kell, hogy legyen – a mélyreható, csendes erkölcsi sikernek és eredménynek is. És ha ez igaz – úgy érzem, hogy igaznak kell lennie –, akkor az elismerés pálmája *Pósa* Lajost illeti, mert ő teremtette meg nemzete számára a nevelőirodalom legfontosabb s egyben legnehezebb ágát: a *gyermekirodalmat*.

Pósa Lajos volt az, aki le tudott szállani a magyar gyermekekhez, hogy színmagyarságával megihlesse és fölemelje, hogy az ő múzsája, mely szeplőtlen és tiszta, melynek sohasem volt egyetlenegy léha szava, azt a bimbóba szökkenő embervirágot homlokon csókolja.

Ha ez nem érdem a *Nobel*-, vagy más díjra, akkor nincs érdem ezen a világon.

De a bizonyítás – a bizonyítás!

Íme, itt van! Felhívom a magyar anyák ezernyi ezreit, nyilatkozzanak: vajon nem a legmélyebb hálát érezték-e a költő iránt, amikor gyermekök az első költeményt hozta haza az iskolából és csodálatosan megihletve elszavalta!? Igen, megihletve, mert a romlatlan gyermekszív csak a romlatlan szívű költőt érti meg. Az anya szíve rögtön megérezte, hogy hatalmas istápot nyert a nevelés nehéz munkájában. Nem úgy van?!

És felhívom a nemzet legnehezebb munkáját végző napszamosait, az ezreket, akikről az ókor költője elmondta: *quem dii odere, paedagogum fecere* – akit az istenek gyűlölnek, tanítónak teszik – felhívom őket, mondják meg: mi nekik *Pósa* Lajos?

Mikor az a tanító, azzal a hatvan-nyolcvan gyermekkel már kidúlésig elvesződött és a gyermekek is kimerülni kezdenek, akkor elhangzik a varázsszó: *szavaljunk Pósa-tól!*

És a szín azonnal átalakul: oda a kimerülés, oda a kidúlés: visszatért az élet, vissza az elevenség! Avagy nem úgy van!?

Hát ez nem minden hála, minden elismerésre méltó?!

Hát hiszen én jól tudom, hogy szavam és a hála és elismerés nem szerzi meg *Pósa* Lajosnak a *Nobel*-díjat, még más díjat sem. Éppen azért fordulok szívetekhez, ti magyar anyák, és értelmetekhez, ti magyar tanítók, azzal a fölhívással: *szervezkedjétek*, mert *Pósa* Lajos *leáldozóban van!* Szervezkedjétek és gyűjtsetek!

Nem tettem úgy, mint a sok „jó barát”, aki a leáldozófélben lévő költőt nem is látogatja meg, hanem jártányi erőm maradékával fölmentem hozzá, láttam, és íme, írtam!

In: *Budapest Hírlap*, 1914. február 15.

Móra Ferenc: PÓSA LAJOS

Szegedi emberek, olvastátok-e a Herman Ottó cikkét *Pósa* Lajosról? Hatalmas szavából ennek nagyok legnagyobbjának a büszkeséget és keserúséget kiérzitek-e? A büszkeséget, hogy ő mondhatja meg, mekkora értéke a magyarságnak *Pósa* Lajos és a keserúséget, hogy ezt meg kell mondani az országnak.

Büszkeségében nemesen szűkszavú, keserűségében férfiasan tartózkodó a magyar tudomány g r e a t o l d m a n - j e , írván a költőről, akinek neve külön fejezetet jelent a magyar költészet történetében. Ha a magyar szemérem, régi nagyoknak e gazdátlan hagyatéka a mai filiszteus-irodalomban, meg nem halkítja szavát, sokkal több kevélység és ó, mennyi zokogató keserűség lehetne a Herman Ottó cikkében! A dalok öreg királyáról, akinek annyi koldus princ hemzsegett valaha az

udvarában s aki fehér fejét lehajtva, fáradtan és szomorúan álldogál ma dicsősége bíborköntösében országa szélén. Rózsák mögötte, ameddig visszalát, mind az ő szíve véréből pirosak, kacagó angyalfejek százezrei, mindnyája bimbószáján az ő lelke muzsikál, – előtte csillagtalan alkonyat, teli az öregség árnyaival, a gondok kísérteteivel. Mit gondol az öreg költő, felhős peremére érven az égnek, melyről egy életen át sugárzott bele nemzete szívébe? Eszébe jut-e rang, méltóság, hatalom, gazdagság, amit annyiszor kínáltak neki s amitől annyiszor elfordult, hogy Pósa bácsi maradjon, akiért hófehér ágyascskákban százezer lilium-kacsó fonódik imára? Gondol-e arra, hogy ő is lehetne ordós ember, méltóságos főrendi házi tag, ha a nép kesergője helyett a magyar nép urairól kongat kibérelt ódákat? Fáj-e a szíve, mikor mély szemével belemered az éjszakába és nem lát benne vánkost, melyre fejét, a halhatatlanság koronájától nehezett, olyan boldog békecségyben hajtsa le, mint a nyugalomba vonult szatócs, élete becsületes munkája után? Tudja-e ő azt, hogy nincs ma írója az országnak, aki nála érdekesebb volna arra, hogy a kormány a hódolat piros bársonyán nyújtsa át neki a gondtalan öregség fejedelmi biztosítékát?

Herman Ottó mindebből nem kérdez semmit. Herman Ottó csak annyit mond a magyar anyáknak és tanítóknak: szervezkedjétek s gyűjtsetek, mert P ó s a L a j o s n a k l e á l d o z ó b a n v a n ; jártányi erőm maradékával fölmentem hozzá, láttam őt, ezért szólok hozzátok, értsetek meg!

Szegedi emberek, megértitek-e Herman Ottót? Szeged nagyon sokkal tartozik Pósa Lajosnak, akitől mindig csak kapott, fényt, magasztalást, dicsőítést, – adni soha nem adott neki semmit! A szegedi tanítókat, a szegedi anyákat, a szegedi társadalmat nem kell kötelességre figyelmeztetni, – a várost és a Dugonics-Társaságot kell-e?

In: *Szegedi Napló*, 1914. február 17. [vezércikk]